

Enajst. Nič več, nič manj.

Foto: Reuters

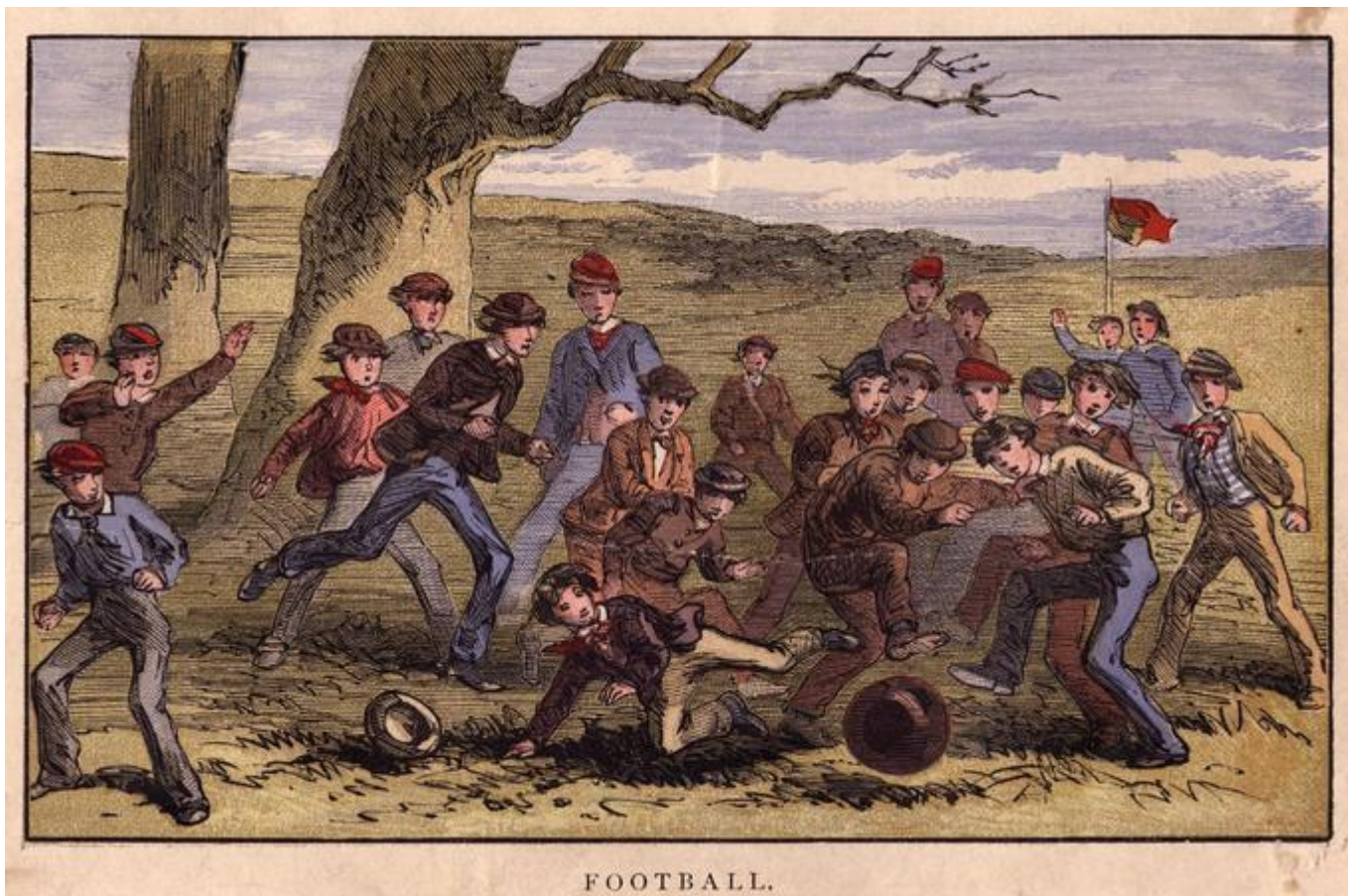
Enajst je čarobna nogometna številka. Ponazarja število igralcev ene ekipe. Zakaj jih je na igrišču ravno enajst, ne pa na primer deset, 15 ali 20? Teorij je kar nekaj, nobena pa ne ponuja enoznačnega odgovora, ki bi nam pojasnil, zakaj je postal nogometni svet tako obseden z enajstERICAMI.

Nogometna ekipa ima 11 igralcev. To pravilo je globoko zasidrano v podzavesti vsakega nogometnega navdušenca, teh pa na svetu ni malo. Igrajo ga najmlajši, ki so komaj shodili, igrajo ga tudi milijonarji, ki zastopajo barve najboljših klubov in največjih reprezentanc na svetu.

Najbolj priljubljeno postransko reč na svetu redno igra kar 250 milijonov Zemljanov, prišteti pa je treba še ljubitelje, navijače, privržence ... Vse, ki jih je okužil nogometni virus ter jih prikoval pred televizijske zaslone ali pa jih privabil neposredno na nogometne stadione in poskrbel, da ne ostanejo ravnodušni, ko zagledajo nogometno žogo.

Vratar in deset soigralcev, ki se ne smejo dotakniti žoge

Vsako ekipo sestavlja **enajst** nogometašev. To je res. Tako veleajo pravila osrednje krovne nogometne zveze, Mednarodne nogometne zveze (Fife). Dovoljeno je tudi, da ekipa, če nima na voljo enajstih igralcev, začne dvoboj z manj igralci, a se to dogaja zelo redko. Nujno jih mora biti v vsakem trenutku na igrišču vsaj sedem. Profesionalni tekmovalni nogomet takšnih odstopanj ne pozna, tam ostaja sveta številka 11.

Nogomet je na začetku 19. stoletja bolj spominjal na ragbi kot pa igro, ki dandanes pleni pozornost po vsem svetu in v kateri najbolj blestita Cristiano Ronaldo in Lionel Messi.

Med vratnicama stoji vratar, edini nogometaš, ki lahko žogo prime z rokami, preostalih deset soigralcev pa se v skladu s trenerjevimi navodili razporedi po igralnem polju. Zasedejo mesta v obrambi, zvezni vrsti in napadu. Kakor pač odloči strokovno vodstvo.

Zakaj igra sodoben nogomet ravno 11 igralcev, ne pa na primer deset, 12 ali 15? Skok v zgodovino ponuja nekaj razlag, a prav nobena ni tako prepričljiva, da bi lahko obveljala za uradno resnico. Obstaja nekaj teorij, ki odkrivajo skrivnosti iz 19. stoletja, ko je nogomet dočkal prva zapisana enotna pravila. To so bili časi "divjega nogometa", ki je v osnovah bolj spominjal na današnji ragbi kot nogomet, kjer pridejo do izraza predvsem spretnosti z nogo.

Ogromno je bilo zdravstvenih težav. Igralo se je nasilno, z žogo se je prodiralo tudi v naročju, tako da je bilo na tekmah veliko poškodovanih igralcev. Zaradi tega so nekatere oblasti pred letom 1863 celo prepovedale javne nogometne tekme, saj so hotele preprečiti agresivno obračunavanje, ki je skoraj na vsaki tekmi postreglo s kakšno neprijetno poškodbo.

Nikjer ni pisalo, koliko igralcev mora imeti ena ekipa

Pravila različnih klubov, šol in univerz so se v tistem obdobju tako razlikovala, da si je ogromno Otočanov, neposredno povezanih z nogometom, oddahnilo, ko je bila leta 1863 ustanovljena Nogometna zveza (FA). Napisana so bila enotna pravila, v katerih so prvič na uradnem papirju potegnili konkretno ločnico med ragbijem in nogometom. Žogo je lahko z rokami po novem prijel le še vratar. S tem korakom se je raven nasilne igre občutno zmanjšala. V prvem pravilniku pa je vendarle nekaj manjkalo. Nikjer ni pisalo, koliko igralcev mora imeti ena ekipa.

Ko je bila leta 1863 ustanovljena Angleška nogometna zveza, je postopno napočil čas sprememb.

Nekateri pravijo, da to niti ni bilo potrebno, saj je takrat večina ekip že nastopala z 11 igralci, a to ni popolnoma res. Obstaja uradni zapis z nogometnega srečanja med igralci iz Harrowa in Cambridgea (1864), na katerem sta se udarili ekipi z 11 oziroma 14 igralci.

Je pa dokazano, da je večina klubov iz Sheffielda sredi 19. stoletja igrala le z 11 igralci, številni pisni angleški viri pa so takrat ob predstavitvi nogometa že uporabljali izraz eleven oziroma enajsterico, brez katere si dandanes ne moremo predstavljati nogometnega moštva.

Kult o enajsterici se je rojeval v Etonu

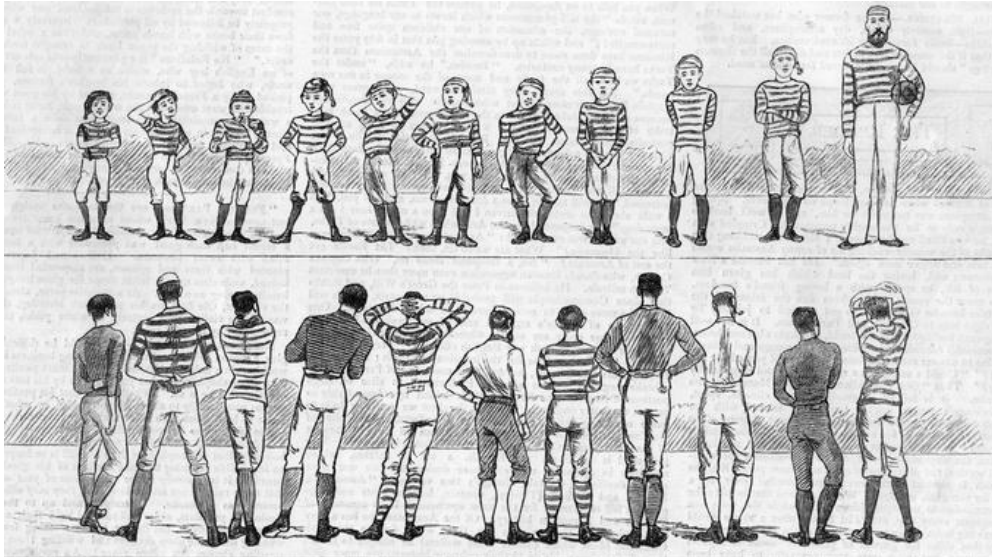
Prvi, ki so se natančno držali pravila, da v ekipi igra 11 igralcev, so bili ljubitelji nogometa iz elitne šole v Etonu. Enajsterico so poudarili leta 1841, nekateri angleški zgodovinarji pa so prepričani, da so jih poznejši klubi – zelo so bili dejavni študentje iz Cambridgea (1948) – posnemali in le nadaljevali "tradicijo". Postavlja se logično vprašanje, zakaj so se v Etonu odločili ravno za 11 igralcev. Nanj še niso našli pravega odgovora.

Nogometaši v Etonu so na enajsterico prisegli že pred več kot 150 leti. Foto: Guliver/Getty Images

Število igralcev se je tako med ekipami še razlikovalo. Večina jih je res za tekme uporabljala 11 igralcev, nekateri, ki so še vedno zagovarjali neposredno povezanost z ragbijem, tudi po 15, nekatere nogometne ekipe so štete celo 18 igralcev. Postalo je jasno, da ljubitelji ragbija in nogometa tudi po novem pravilniku ne bodo kar tako dosegli kompromisa, zato je bilo treba ukrepati.

Leta 1886 je bil v Manchestru ustanovljen International Football Association Board (IFAB), ki kot odbor Mednarodne nogometne zveze še danes odloča o pravilih nogometne igre. Od 14. junija 1897 velja enotno pravilo o 11 igralcih. Upoštevajo ga vsi, od takrat ni več odstopanj in razlik, ko govorimo o "velikem" nogometu, ki se igra na travnatem igrišču. Enajst je postala zelo močna številka v športnem svetu, saj je toliko igralcev tudi v ekipah ameriškega nogometa in kriketa.

Enajst je postala sveta številka v nogometu že v 19. stoletju. Zgodovinarji se vprašanju, zakaj je nogometna ekipa sestavljena iz 11 igralcev, posvečajo zavzeto in raziskovalno, a pravega enoznačnega odgovora še niso našli. Nastalo je le ogromno teorij, združenih v nogometni publikaciji *Globalna igra*, pod katero so se podpisali uredniki **John Turnbull**, **Alon Raab** in **Thom Satterlee**.

Je imel prste vmes decimalni sistem?

Številni numerologi in jasnovidci prisegajo na to, da je 11 prvo od tako imenovanih mojstrskih števil (še 22, 33 ...) ter da je najbolj intuitivno in jasnovidno od vseh. Ena izmed teorij o tem, zakaj ima nogometna ekipa 11 igralcev, pravi, da je imel prste vmes decimalni sistem.

Nogometno igrišče je bilo leta 1863, ko so pisali pravila, razpotegnjeno na največ 200 jardih (en jard znaša 91,44 centimetra), po širini pa je obsegalo sto jardov. Minimalna razdalja pri izvajanju prostih strelav je takrat znašala deset jardov, tako da si lahko na igrišče, ne da bi kdo koga motil, postavil 20 igralcev in še dva vratarja.

Zanimivo je, da je širina med vratnicama že takrat znašala osem jardov, kar je obveljalo do danes, vmes se je spremenila le višina vrat, saj se je razdalja od tal do prečke še nekoliko povečala.

Vpliv prostožidarjev?

Druga teorija o enajstici omenja vpliv prostožidarjev. Naključje ali ne, zveza FA je bila leta 1863 ustanovljena ravno v londonski taverni, v kateri so se večinoma zadrževali prostožidarji. V istih prostorih je bilo v 19. stoletju pod okriljem prostožidarskih lož ustanovljenih tudi

nekaj vplivnih znanstvenih združenj. So številko 11, brez katere si ni mogoče zamisliti nogometa, v najbolj priljubljeno postransko reč na svetu vpletli prostozidarji? Foto: Guliver/Getty Images Na ustanovitvenem sestanku nogometne zveze so bili prisotni predstavniki 11 klubov in šol. Prostozidarji so imeli številko 11 v skladu z različnimi pojmovanji – nekatera so temeljila tudi na teoloških analizah Svetega pisma – za številko nezmernosti in zločina. Številka deset je poudarjala celoto in v sebi skrivala simbol kroga, 11 pa je bila povsem drugačna in so jo v tistih časih lahko neposredno povezovali s takratno nasilno različico nogometa, razširjeno med ljudstvom.

Številka "neumnežev" v Porenju

Nemški nogometni filozof **Christoph Bausenwein** je v knjigi *Skrivnost nogometa* opozoril na Sveto pismo in 11. psalm, ki opisuje pokvarjenost ter pomanjkanje discipline, reda in zvestobe. V Porenju je številka 11 veljala za številko "neumnežev". Enajsti november (11. 11.) še danes označuje začetek slavnega kölnskega karnevala, in to točno 11 minut čez 11. uro ...

Karneval v Kölnu se vsako leto začne 11. novembra, natanko 11 minut po 11. uri. Foto: Guliver/Getty Images

Nogometna enajstica torej še vedno buri duhove. Številka, brez katere ni vrhunskega športa in sodobne kovnice denarja, zgrajene na svetovni nogometni industriji, zaradi slabih zgodovinskih virov še vedno skriva razlog za to, da so se ekipe sredi 19. stoletja odločile prav za takšno število igralcev. Lastnost športa, v katerem je mogoče prav vse in ki ga prav zaradi tega obožuje mlado in staro, bo ostala nepojasnjena vsaj še nekaj časa. Še vedno pa bo veljalo, da je za nogomet potrebnih 11 igralcev. Nič več, nič manj. Vir : Wikipedia

